בס״ד. ש״פ חיי שרה, מבה״ח כסלו, ה׳תשל״ו

(הנחה בלתי מוגה)

איתא במד״ר[1] א״ר אחא יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים, פרשתו של אליעזר שנים וג׳ דפים הוא אומרה ושונה וכו׳. ובלשון רש״י[2]: פרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה. וצריך להבין טעם הדבר[3], דהן אמת דמזה גופא ששיחתן של עבדי אבות הוכפלה כו׳ ואילו הרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה מובן שיפה שיחתן כו׳, אבל הא גופא טעמא בעי, מהו הסבר הענין. ובפרט שמהמאמר יפה שיחתן עצמו מובן שיש קס״ד לומר באופן אחר, אלא ששוללים קס״ד זה ואומרים שיפה שיחתן, וצריך להבין מהו הטעם שהמסקנא היא יפה שיחתן כו׳. ואין לומר שהענין דיפה שיחתן כו׳ מתורתן כו׳ נאמר רק בנוגע לזמן שלפני מ״ת (שאז היתה העבודה רק מצד שרש הנבראים כו׳[4]), שהרי [נוסף לכך שבמאמר דר״א נאמר רק החילוק בין שיחתן כו׳ לתורתן כו׳, ולא נזכר שענין זה הוא לפני מ״ת דוקא, ומה גם שמאמר ר״א הוא הוראה גם לאחר מ״ת, שגם אז יפה שיחתן כו׳ מתורתן כו׳, שמזה מובן שהכוונה היא גם לתורתם של בנים שלאחרי מ״ת, הרי] מעלת תורתו של הקב״ה [שעלי׳ נאמר[5] הלא כה דברי כאש, ולימודה הוא באופן של יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו וכערכו נמצא כלל[6]] היתה גם לפני מ״ת, שהרי אלפים שנה קדמה לעולם[7] (אלא שאז לא האיר הענין בגלוי, ובהתגלות היתה רק עבודת הנבראים מצד שרשם כו׳). ועד שענין זה הי׳ כבר אצל אדה״ר, כמ״ש[8] ויניחהו בג״ע לעבדה ולשמרה, שהו״ע העמל, והרי תכלית העמל הוא

---

1) פרשתנו פ״ס, ח.

2) פרשתנו כד, מב.

3) בהבא לקמן — ראה לקו״ת ברכה צו, ד. מאמרי אדמו״ר הזקן תקס״ג ח״א ע׳ לו ואילך. ועם הגהות — אוה״ת פרשתנו קכז, ב ואילך. תורת חיים פרשתנו קלה, א ואילך. סה״מ תר״ס ע׳ לג ואילך.

4) ראה סה״מ תרכ״ט ע׳ רכא ואילך. תרע״ח ע׳ קסד ואילך. תרפ״ט ס״ע שסא ואילך.

5) ירמי׳ כג, כט. ברכות כב, א.

6) תניא פ״ה.

7) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב״ר פ״ח, ב. תנחומא וישב ד. וש״נ. זח״ב מט, א.

8) בראשית ב, טו. וראה זהר ח״א כז, א. ח״ב קסה, ב. תקו״ז תכ״א (סב, א). שם תנ״ה (פח, ב). ועוד.

עמל תורה, כדאיתא בסנהדרין[9] א"ר אלעזר כל אדם לעמל נברא שנאמר[10] אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר[11] כי אכף עליו פיהו, הוי אומר לעמל פה נברא. ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר[12] לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, הוי אומר לעמל תורה נברא. וא"כ צריך ביאור איך שייך לומר יפה שיחתן כו' מתורתן כו', שענין השיחה הוא למעלה מענין התורה (באיזה אופן שיהי' לימוד התורה). גם צריך להבין דיוק ג' הלשונות שיחתן, עבדי ואבות. ואף שהפירוש בזה הוא שיפה שיחתן וכ"ש תורתן, של עבדי אבות וכ"ש של אבות עצמן, אפילו מתורתן של בנים וכ"ש משיחתן, מ"מ, צריך להבין מהו הדיוק בג' לשונות אלו דוקא.

ב) **וביאור** הענין הוא, דכללות ענין השיחה (שיחתן) הו"ע התפלה, כדאיתא בגמרא[13] אין שיחה אלא תפלה, שנאמר[14] ויצא יצחק לשוח בשדה, שתיקן תפלת מנחה. והנה, כללות ההפרש בין תפלה לתורה הוא, שבתפלה העבודה היא מצד האדם, משא"כ התורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, ועלי' כתיב[5] הלא כה דברי כאש, שלכן התפלה היא למטה מהתורה. אמנם, ענין זה הוא רק כאשר התפלה היא באופן דבכל לבבך ובכל נפשך[15], משא"כ כאשר התפלה היא באופן דבכל מאדך[15], בלי גבול[16], אזי היא למעלה מהתורה[17], והיינו לפי שהתורה ענינה חכמה, וכמ"ש[18] כי היא חכמתכם ובינתכם, חכמתו של הקב"ה, ולמעלה יותר, רצונו של הקב"ה, אבל ענין התפלה באופן דבכל מאדך הוא שעושים רצונו של מקום[19], שפועלים וממשיכים רצון חדש (כידוע בענין יהי רצון[20]), ועי"ז ממשיכים בחינת הבל"ג גם בתורה. וזהו שמצינו שגם בלימוד התורה ישנו הענין דעושים רצונו של מקום, כדאיתא בגמרא[21] קוב"ה קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני, היינו שהענין דנצחוני בני פועל שהקב"ה חייך, שזהו תוכן הענין דעושים רצונו של מקום. וענין

---

9) צט, ב. וראה גם ד"ה אר"א כל אדם לעמל יולד תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' שג ואילך). לקו"ש חט"ו ע' 96 ואילך. שיחת מוצאי ש"פ חיי שרה תשל"ח (לקו"ש ח"כ ע' 331 ואילך).
10) איוב ה, ז.
11) משלי טז, כו.
12) יהושע א, ח.
13) ברכות כו, ב.
14) פרשתנו כד, סג.
15) ואתחנן ו, ה.
16) ראה תו"א לט, ד.
17) ראה אוה"ת שם (קל, רע"א).
18) ואתחנן ד, ו.
19) ראה חדא"ג מהרש"א לברכות לה, ב. אור תורה להרב המגיד סימן קסו. לקו"ת שלח מב, ג. לקו"ש חי"ב ע' 98 ואילך. וש"נ.
20) ראה סה"מ תרכ"ט ע' ב. ובכ"מ.
21) ב"מ נט, ב.

זה נעשה כאשר עבודת התפלה שלפני לימוד התורה היא כדבעי, באופן דבכל מאדך, שאז פועלת התפלה שלימוד התורה יהי׳ בשלימותו. וכידוע במעלת התורה שלאחרי התפלה, כפי שמבאר רבינו הזקן בלקו״ת[22] מה שאמר אבא בנימין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי[23].

אמנם בכדי שתהי׳ העבודה באופן דבכל מאדך, צ״ל תחלה הענין דעבדי אבות (שיחתן של עבדי אבות). דהנה, האבות הן הן המרכבה[24], וכמבואר בתניא[25] שכל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מעניני עוה״ז ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם. ובפרט כהלשון הנפלא (דער געווַאלדיקער לשון) במאמר רבינו הזקן[26], שכל מעשה האבות שעשו לא הי׳ כלל גשם כו׳, דכל מעשיהם היו בחינת רוחניות ולא גשם כלל (כלל דייקא, שלא היו גשמיות כלל). וע״י בחינה זו אפשר לבוא לעבודה באופן דבכל מאדך. וזהו יפה שיחתן של עבדי אבות כו׳, שכאשר עבודתו היא באופן דעבדי אבות, שכל מציאותו בטלה לענין האבות שהן הן המרכבה, אזי שיחתן (תפלתו, שהיא בכל מאדך) יפה מתורתן של בנים.

ג) **ועפ״ז** יובן גם שענין יפה שיחתן של עבדי אבות הוא הקדמה לשידוך בין יצחק לרבקה, כי, החיבור דיצחק ורבקה הוא היחוד דתושב״כ ותושבע״פ (שזהו״ע שיחתן של עבדי אבות ותורתן של בנים כפי שהם בתורה עצמה, תושב״כ ותושבע״פ), שזהו מ״ש[27] ותרד העינה ותמלא כדה ותעל, היינו, שרבקה, תושבע״פ, מקבלת מתושב״כ, עין המים, בחי׳ מעין החכמה, וז״ש ותרד העינה, שירדה לשאוב מי החכמה דתורה בכדה שעל שכמה, ותמלא כדה, הן כ״ד ספרים דאורייתא[28], שהמשיכה מבחינת המעין בכ״ד ספרים דאורייתא ובתושבע״פ (שערבים עלי דברי סופרים כו׳[29]). ויחוד זה דתושב״כ ותושבע״פ, שיומשך המשכה פנימית מתושב״כ לתושבע״פ, הרי זה דוקא ע״י שיחתן של עבדי אבות, בחינת בכל מאדך.

---

22) ברכה צו, ב.
23) ברכות ה, ב.
24) ב״ר פמ״ז, ו. שם פפ״ב, ו.
25) פכ״ג.
26) מאמרי אדה״ז תקס״ג שם (ס״ע לו ואילך). אוה״ת פרשתנו שם (קכח, א).
27) פרשתנו כד, טז. וראה תורת חיים פרשתנו קכח, רע״א. קל, סע״ד ואילך. קלד, ב ואילך. אוה״ת פרשתנו קלא, א. וראה גם תו״א יח, א. שם לח, ד.
28) ראה תקו״ז בהקדמה (יד, א). שם תכ״א (מו, ב).
29) ראה ע״ז לה, א. ירושלמי ברכות פ״א ה״ד. ועוד.

ד) **וזהו** א״ר אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים, שפרשה של אליעזר כפולה בתורה, והרבה גופי תורה ניתנו רק ברמיזה, שענין פרשה של אליעזר כפולה בתורה הוא לפי שבענין השיחה דעבדי אבות (בכל מאדך) נמשך ומתגלה בחי׳ שלמעלה ממדידה והגבלה, ואילו הרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה, דכיון שצ״ל נמשך בתורה, בחי׳ החכמה (דאורייתא מחכמה נפקת[30]), מבחי׳ המעין, האין, מרחב העצמי, שלמעלה ממדידה והגבלה, הנה ההמשכה מבחי׳ אריך אנפין בחכמה באה באופן דצמצום, שזהו שחכמה היא בחינת יו״ד של שם הוי׳, וידוע שהיו״ד הוא בחינת צמצום ונקודה קטנה, כי כדי לקבל הגילוי מאור א״ס ב״ה צ״ל צמצום כו׳, וזהו שהרבה גופי תורה ניתנו ברמיזה, כי די לחכימא ברמיזא[31]. וכיון שהתורה צריכה לפעול בעולם, לכן צ״ל הצמצום אח״כ ברמ״ח מ״ע, שלימוד התורה נעשה מצוה פרטית מרמ״ח מ״ע (שזהו״ע גופי תורה, שהרי רמ״ח פיקודין הם רמ״ח אברים דגופא דמלכא[32]), ואח״כ גדול לימוד שמביא לידי מעשה[33].

ה) **והנה** הענין דיפה שיחתן כו׳ שבפרשת חיי שרה שקורין לאחרי חודש תשרי, יש דוגמתו בכללות בחודש תשרי. דהנה, חודש תשרי נקרא כן ע״ש תשרי ותשבוק ותכפר על חובי עמך[34], והיינו שעיקר ענינו הוא עבודת התשובה, ובפרט בעשי״ת וביוהכ״פ, שעבודה זו היא באופן דבכל מאדך[35], שלכן התשובה היא בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא[36], שבכל עניני הזמן (ימים, שעות ורגעים) הרי זה באופן דחדא, למעלה מהתחלקות דזמן ולמעלה ממדידה והגבלה. וזהו ענין שיחתן של עבדי אבות, כי, תשרי נקרא ירח האיתנים[37], שבו נולדו האבות[38], וע״י התשובה בעשי״ת נקראו נש״י עבדי אבות עכ״פ, כמאמר[39] אם כבנים אם כעבדים (כמבואר בלקו״ת פ׳ ברכה[40]). וענין זה נמשך ופועל גם בתורתן של בנים, שזהו מה שנפעל אח״כ בשמע״צ ושמח״ת [שענינו הוא הגילוי דביום חתונתו זה מתן תורה, יוהכ״פ שניתנו בו

30) זהר ח״ב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד.
31) ראה מדרש משלי פכ״ב. זח״א כו, ב. ועוד.
32) ראה תקו״ז ת״ל (עד, סע״א). תניא שם.
33) ב״ק יז, א. וש״נ.
34) ויק״ר פכ״ט, ח.
35) ראה גם אוה״ת נ״ך ח״ב ע׳ תתסח.
36) זח״א פרשתנו קכט, סע״א. וראה לקו״ש ח״כ ע׳ 86 ואילך.
37) מלכים־א ח, ב.
38) ר״ה יא, א.
39) בתפלת ״היום הרת עולם״ במוסף דר״ה.
40) שבהערה 3.

לוחות האחרונות[41]], שאז הוא היחוד דתושב"כ ותושבע"פ. ומחודש תשרי שהוא חודש כללי, נמשך אח"כ על כל השנה בעבודה דיעקב הלך לדרכו[42], שעוברים מהעבודה הבלתי מוגבלת לעבודה מסודרת כו'.

ו) **אמנם** תורתן של בנים עכשיו היא בבחי' אירוסין בלבד, ולע"ל דוקא תהי' בבחינת נישואין[43]. וזהו מ"ש[44] ישקני מנשיקות פיהו, דקאי על תורתו של משיח[45]. אך גם עכשיו ישנו בדוגמא לזה[46], שזהו"ע פנימיות התורה, דלית תמן לא קושיא מסטרא דרע ולא מחלוקת מרוח הטומאה[47], והיא בחי' עץ החיים, בחי' דרך חיים שלמעלה מנר מצוה ותורה אור[48] [כמבואר כל זה בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, בעל יום ההולדת דשבת שעברה (כ"ף מרחשון)]. וע"י הלימוד והפצת המעיינות חוצה עכשיו, באים ללימוד תורתו של משיח, בבחי' נישואין, כאשר משיח ילמד תורה את כל העם כולו[49], בקרוב ממש.

---

41) משנה תענית כו, ב ובפרש"י. גמרא שם ל, ב.

42) לשון הכתוב — ויצא לב, ב. ראה ספר השיחות תרצ"ו ע' 43. ד"ה להבין ענין תשרי פ"ז (לעיל ע' 241). וש"נ.

43) שמו"ר ספט"ו. וראה לקו"ת שבהערה 3.

44) שה"ש א, ב.

45) ראה פרש"י שה"ש שם. אותיות דרע"ק אות ז. ילקוט שמעוני ישעי' רמז תכט בתחילתו. וראה הנסמן בהערה 49.

46) ראה גם לקו"ת ברכה שם.

47) זח"ג קכד, ב (ברע"מ). וראה תניא אגה"ק סכ"ו.

48) משלי ו, כג.

49) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א. שער האמונה לאדמו"ר האמצעי פנ"ו ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ג.